

Szántai Sárközi Ambrus

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, XV. kerületi alelnök
szantaiambrus@t-online.hu

Kivitelezői regisztráció tapasztalatai

A magyar gazdaság mélyrepülésének legnagyobb veszteseivé az építőipari vállalkozások váltak, amely éppen akkor történt, amikor az ágazatot egyébként is ellehetetlenítették a kifizetetlen számlákból eredő működési zavarok. A láncartozások feloldására született a 191/2009. Kormányrendelet, amelynek egyik fontos elemeként minden építőipari kivitelezést végző vállalkozást a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Regisztrációs Irodájánál nyilvántartásba vételre köteleztek.

A REGISZTRÁCIÓS KÖTELEZETTSÉG INDOKA

Az 1997. évi LXXVIII. „építési törvény” és más jogszabályok felhatalmazása alapján a kormány úgy kívánt véget vetni az építőiparon belül évek óta súlyosbodó anomáliáknak, hogy egy központi regisztrációs rendszert hozott létre, valamint az építető és a fővállalkozó kivitelező közé beillesztett egy új elemet: az építetői fedezetkezelőt, amelynek eredményes működése biztosíthatja pl. az alvállalkozók jogos követelésének a kifizetését is. A rendelet szándéka szerinti megvalósulásának és hatékonyságának a megítéléséhez hosszabb időre lesz szükség, különösen azért is, mert jelenleg óriási visszaesés tapasztalható az ágazatban. Fontos és feladat kijelölő tapasztalatokkal járt azonban a regisztrációs kötelezettség teljesítése, amely 2009. október 1-én lépett életbe, az ekkor már működő vállalkozások számára 2010. január 31-i határidővel.

Saját vállalkozásomat érintő kötelezettségem teljesítése közben találkoztam néhány érdekes kérdéssel, az egyébként technikailag könnyen kitölthető, ellenőrző programmal is segített elektronikus bejelentkezési lapon. Kamarai tisztviselőként ezért is vállaltam a regisztrációra kötelezettek

tevőleges segítségét, amely eddig több mint negyven, különböző szakmában tevékenykedő vállalkozás sajátosságai alapján biztosította az alábbi ismereteket.

A REGISZTRÁCIÓ TAPASZTALATAI

Ezek között az első – és sajnos általánosnak mondható – a tájékozatlanság. A kivitelezés szempontjából nyugalmas január első napjaiban a sikeres regisztrálásom után vállalkozó társaim meglepődve hallgatták a bejelentkezési kötelezettségük teljesítéséről érdeklődő kérdésemet, pedig ekkor az már három hónapja érvényben volt. Az okok elemzése helyett azonnal elektronikus és írott formában ajánlottuk a segítséget a vállalkozásoknak, amire legtöbbször – jó magyar szokás szerint – a határidő előtti utolsó napokban jelentkeztek. Ez valószínűleg országos jelenség lehetett, mert ebben az időszakban kétszer is lefagyott a központi szerver. A vállalkozások bejegyzett tevékenységi körének TEAOR számai, az ahhoz rendelt szakképesítések, illetve a munkavégzésre irányuló jogviszony valóságos adatai közötti eltérés a másik, de tartalmuk miatt a legfontosabb tanulsággal rendelkező tapasztalat.

Ezek a tételek különösen a hosszabb ideje működő vállalkozásoknál mutattak szembevető eltéréseket. Előfordult, hogy azoknál a tizenöt évnél régebbi cégeknél, amelyek ma is a megalakulásuk idején érvényes szakmai követelményrendszernek megfelelően végzik a tevékenységüket, az adatlapok kitöltése után az ellenőrző rendszer hibát jelezett. Megoldásnak a megfelelő szakember foglalkoztatásának biztosítását, illetve a valóságban végzett tevékenységi kör haladéktalan bejegyeztetését javasoltam.

A gépészeti szakmánál jellemző, hogy egyes tevékenységek végzésére csak több kapcsolódó szakképesítéssel rendelkező dolgozó egyidejű foglalkoztatása biztosítja a kivitelezői jogosultságot.

Figyelemre méltó ellentmondás található egyes szakmánál, ahol nem a vállalkozó képesítésének fejlesztése maradt el, hanem a tevékenységhez rendelt szakképesítés vált anakronisztikussá. Ez azokban az esetekben jelenthető ki egyértelműen, ahol az új OKJ-s képzés során megszerzett ismeretek teljes egészében lefedik a követelményeket, mégis egy régi és a gyakorlatban teljesen elkülönült szakmai végzettséget rendelnek a tevékenység mellé. Szembetűnő, hogy a megjelölt 88 tevékenység körében több mint

egy tucat nincs szabályozva, vagyis elvégzésük nem igényel semmilyen szakképesítést. Elgondolkodtató, hogy minden különösebb ismeret nélkül végezhető:

- az épületépítési projekt szervezése,
- az út, autópálya építése,
- a vasútépítés,
- a híd, alagútépítés,
- a távközlési hálózat építése,
- a vízi létesítmény építése,
- az elektromos napelem szerelése,
- a nem elektromos napkollektor szerelése stb.

Néhány tevékenység viszont keresztszabályozott, mert az egyik TEAOR szám keretén belül végezhetően nem igényel szaktudást, másik OKJ-s besorolásnál viszont képzéshez kötött.

A fentiek alapján és a jövő feladataira tekintve megállapítható, hogy a kamara, a szakmai érdekképviseltek és a szakoktatást végzők összehangolt munkája az érintett szakmákban elengedhetetlen. Különösen azért, mert a szükséges változtatások csak az ellentmondások sokoldalú feltárása alapján kidolgozott javaslatok elkészítésével és közös fellépéssel érhetők el.

KEDVEZŐ JELENSÉGEK ÉS MEGVÁLASZOLATLAN KÉRDÉSEK

A nyilvántartási lap opcionális adatai között szerepel az MKIK Választott Bírósága és a BKIK mellett működő Békéltető Testület vitás ügyek esetén történő döntéseinek elfogadására tett előzetes elfogadó nyilatkozat.

Kedvező jelenségnek tekinthető, hogy a vállalkozások többsége ismeri munkájukat és habozás nélkül jelölték be az igent. A kevésbé tájékozottak kb. kétharmada a kérdéseikre elmondott néhány megfontolandó szempont után, szintén elfogadó nyilatkozatot tett. Az így megismert adatok a heterogén szakmai összetétel ellenére sem tekinthetők az építési vállalkozásokra jellemző reprezentatív jellegűnek, ennek ellenére ez jelentette számomra a regisztráció során megélt legkedvezőbb tapasztalatot. Ez ugyanis a tisztességes, jogkövető vállalkozói szemlélet erősödését jelzi, amelynek során a vállalkozók alapértéknek tekintik az elvégzett munkáért vállalt felelősséget.

Választható volt a referencia munkák megjelölése is. Ezt a segítséget igénybe vevő vállalkozások közül egy sem töltötte ki, pedig az on-line rendszeren megjelenített adatok üzleti szempontból akár még reklámértékkel is rendelkezhetnek. A nettó árbevétel és megrendelő adatainak kitöltés esetén kötelező megjelölése azonban nagy és dühös ellenérzést váltott ki, mert azt a vállalkozók a szerződő felek kizárólagos ügyének tekintik.

Érdekes és megválaszolatlanul maradt az a gyakran feltett kérdés, amely a regisztrációs díjra vonatkozott. Jelenleg nincs egyértelmű válasz arra, hogy az 5000 Ft egyszeri, vagy évenként ismétlődő befizetési kötelezettség, mert az utóbbi esetben ez egy kényszerűen bevezetett tagdíjnak minősül.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a magyarországi gazdasági vállalkozások többsége elutasítja a kötelező érdekképviselati tagságot, amely érthető és fő érvei alapján támogatható, annak ellenére, hogy néhány más foglalkozási területen kötelező a kamarai tagság. A Kereskedelmi és Iparkamara 1999-től önkéntes, ennek megtartása mellett azonban egyre erősödik az igény a regisztrált tagság intézményének a bevezetésére. Joggal merül fel a kérdés: az építőipari kivitelezést végző vállalkozások most bevezetett regisztrációja tekinthető a megvalósítás első lépésének?

NYILVÁNOSSÁG, ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS TÖRVÉNYESSÉG

Ezek után könnyen lehet, hogy elsőként az érintett vállalkozók méltatlankodnak majd a lehangosabban. Alapos és higgadt megfontolást követően azonban felismerhetők az előnyök is: nyilvánosak és mindenki számára könnyen elérhetők a megfelelő szakképesítéssel rendelkező és jogszerűen működő építési vállalkozások adatai.

Reményeink szerint ez elősegítheti, hogy tisztulnak a kivitelezési folyamatban résztvevők közötti viszonyok, továbbá megnehezíti a közterheket nem viselő és ezért ma még piaci előnyöket élvező "fekete szektor" helyzetét. |